

Tíz éves a Kisebbségekért Díj

A kitüntetések, díjak értékét sohasem az érdemjelbe foglalt ékkövek és nemesfémek adják, hanem az alapítói szándék, a következetes adományozói gyakorlat. A különféle díjak leginkább a velük díjazottak valóságos érdemeitől válnak csillogóvá és különösen értékesé. Rangjukat fokozatosan emeli, ha a korábbi odaítélések során követhető, emelt fővel vállalható személyiségek lehetnek a frissen díjazottak elődei.

Az eddig éppen tíz alkalommal kiosztott Kisebbségekért Díj hasonlóképp szerezte meg jelentőségét.

A magyar kormány a közvélemény figyelmének felkeltése, a kisebbségbarát társadalmi légkör kialakítása és fenntartása érdekében 1995. szeptember 28-án úgy döntött, hogy a december 18-át, az ENSZ Nemzeti, etnikai, vallási és nyelvi kisebbséghez tartozó személyek jogairól szóló nyilatkozata közgyűlés által történt elfogadásának napját a Kisebbségek Napjává nyilvánítja. Az esemény jelentőségének emelésére, a kisebbségek érdekében alapították meg a Kisebbségekért Díjat is. A kisebbségi közéletben, az oktatásban, a kultúrában, az egyházi életben, a tudományban, a tömegtájékoztatóban, a gazdasági önszerveződésben kiemelkedő tevékenységet végző hazai és külföldi személyek, illetve szervezetek, valamint kisebbségi önkormányzatok elismerésére szánt elismerést legelső alkalommal 1995. december 18-án adták át.

1995-ben húsz díjat adtak át (egyet megosztva), 1996-ban tizennyolcat, a Horn-kormány alatt 1997. decemberében pedig ismét húsz elismerés került kiosztásra. Orbán Viktortól 1998-ban négy díjat (kettőt megosztva), 1999-ben, 2000-ben és 2001-ben egyaránt hatot-hatot vehettek át a kitüntetettek, igaz: egyet 2000-ben is megosztva. A Medgyessy-kormány idején (2002-2003-ban) hétre emelkedett az év végén átadott Kisebbségekért Díjak száma, tavaly decemberben azonban Gyurcsány Ferenc már kilenc kitüntetéssel élt. Az eddigiekben tehát száznegyven osztozhattak a rangos elismerésben.

A Mayer Éva által szerkesztett kötetben a díjakat eddig átadó négy miniszterelnök – kisebbségfilozófiájukat is jól bemutató – ünnepi köszöntőin túl, valamennyi kitüntetett érdemsorolása (elismerésük indoklása) is szerepel. A gazdagon illusztrált oldalakon Bajtai László, Jaksity Iván, Karácsony János, Schuth János, Szauer Ágnes remek felvételei és különböző fényképtárak és a COMP-Press Stúdió igényes munkájának köszönhetően sikerül hitelesen visszaidézni úgy az események hangulatát, mint a díjazottak megilletődöttségét, ünnepi örömét. A képek mellett interjúk is gazdagítják a kötetet. A Kisebbségekért Díj száznegy kitüntetettje közül negyvenkilenc kötődik, követhető tevékenysége révén hazai kisebbségeinkhez. „Szinte lehetetlenre vállalkoznak évről-évre a miniszterelnöki döntést előkészítő szakemberek, amikor a sok-sok jelölés alapján megpróbálják összevetni az össze nem vehető teljesítményeket, megpróbálják a legjobbak közül kiemelni a legeslegjobbakat” – hívja fel a fi-

gyelmet az igazságos döntés nehézségeire Heizer Antal. A hazai nemzetiségekhez követhető díjakból közösségek is részesültek. Három kisebbségek lakta település – Méhkerék, Szentpéterfa, Beloianisz –, négy egyesület, három művészeti együttes, két alapítvány, két iskola, két szerkesztőség – köztük folyóiratunk –, egy egyházközség és egy kisebbségi önkormányzat munkatársainak, lakosságának, híveinek együttes tevékenységét ismerték el ily módon. Karácsony Zoltán, Patkás Rita és Varga Ilona interjúi a kisebbségi lét személyes hitelességű bemutatása révén harmincöt hazai kitüntetett árnyaltabb megismerését teszik lehetővé. Az iskolateremtő, a Gandhi Gimnáziumot elsőként igazgató Bogdán János és a Kalyi Jag Szakközépiskoláról nyilatkozó Bogdán Béla ma már nem lehet közöttük, a többiek élnek és alkotnak.

Csongor Anna (Autonómia alapítvány), Kerner Lőrinc (Lenau Egyesület), Varga Gusztáv (Kalyi Jag), dr. Szende Béla, Nagy Sándorné, dr. Gyivicsán Anna, Lankó József, Eleki Román Táncegyüttes, Szentandrásy István, Eredics Gábor (Vujicsics együttes), dr. Wild Katalin, Medvegy Pálné, Teleki László (Nagykanizsai CKÖ), dr. Eperjessy Ernő, Bíró Anna-Mária, Hambuch Ida, Joka Daróczy János, Mezei István, Deli Levente (Martenica táncegyüttes), Caruha Vangelio, dr. Hegyesiné Orsós Éva, Mayer Éva (Barátság), Debre Istvánné, dr. Manherz Károly, Rostás-Farkas György, dr. Krupa András és Kricskóvics Antal vallanak emlékeikről, küzdelmeikről, tapasztalataikról. A velük folytatott beszélgetések számos tanulsággal szolgálnak. Legfőképp azzal, hogy a megőrzésre méltó, a megőrzésre érdemes és megőrizhető, közösségmegtartó-újáteremtő kisebbségi örökség ápolása megér akár egy életútnyi áldozatot is, s megköveteli a felelősségvállalást.

Hegedűs Sándor